

Predloga proti zavlačevanju predložena.

NAJE PREDSEDNIKU MOČ ZA ODPRAVO BIROKRATIZMA.

Seveda ni nekaterim republikan-
skim senatorjem všeč.

Washington, D. C. — V predlo-
gi, ki daje predsedniku neomejeno
moč v vojnih zadevah, je načrt za
odpravo birokratičnega zavlače-
vanja. Predlog je izdelal justični taj-
nik po navodilu predsednika Wil-
sona in mu daje v sedanji vojni
stanovi nove vojne urade, če je
trebno v interesu vojne. Daje
tudi oblast, da lahko prenese kre-
denca departmanta na druge,
tako kot zahtevajo vojni in-
teresi.

Če bo predloga sprejeta, tedaj
lahko napravi spremembe v vojni
organizaciji, ne da bi za to šele
treboval dovoljenje kongresa.
Tej predlogi lahko odstrani sta-
rjene metode pri poslovanju,
po izjavi vojnega tajnika naj-
bolj ovira reorganizacijo vojnega
departmanta.

Predsednik je predložil svoj na-
črt za reformiranje vojne organi-
zacije, ker je prepričan, da se s
to reformo več doseže kot pa
s ustanovitvijo mesta za municij-
nega ravnatelja in posebnega
vojnega sveta.

Predlog je predložil senatu se-
nor Overman iz Severne Karo-
line. Republikanec seveda ni všeč
predlogu. Neki republikanski se-
nor se je izrazil: "Predloga po-
ni vojaško diktatorstvo."

Seveda senator ni povedal, na
kakšen način naj predsednik Wil-
son reorganizira vojne organiza-
cije, če mu kongres ne podeli to-
ga. Nekateri republikanski se-
norji kriče najbolj glasno, da
ni departament ne vrši svoje
obveze, če pa pride do tega, da
predsedniku podeli moč, da iz-
vede reorganizacijo vojnega de-
partmanta, tedaj so zopet ravno
senatorji proti temu koraku.

Čudni ljudje so ti republikanski
senatorji.

Predsednik Wilson je tem opo-
najloncem odgovoril dobro z be-
dami: "Fakt je priznan, da je
to nekaj storiti."

PITAN IN PILOT ARETIRA- NA RADI RAZSTRELEBE.

Halifax, N. S. — Vlada komi-
tija, ki je preiskala vzroke za ek-
splozijo dne 6. decembra v Halli-
faxu, ko sta udarila skupaj fran-
cuzski parnik "Mont Blanc" in
ameriški parnik "Imo", smatra
govornim za razstrelbo pilota
v kapitana Lamodeca.

Francoskega parnika.
Lackay je bil aretiran takoj po
avijaciji rezultata preiskave in
vzrokov uboja. Komisija priporo-
ča, da se ga postavi pred sodišče
in vzame pilotsko dovoljenje.
Ta francoskega kapitana Lamodeca
priporoča komisija, da ga
neoslobo odstavijo kot
pilotana in kaznujejo po franco-
skih postavah.

Komisija je nadalje spoznala
kapitana Lamodeca in pilota Ma-
tyja krivim, da nista posvarila
vplivno mestnih prebivalcev pred
eksplozijo.

Kapitan Wyatt, vrhovni prista-
ni uradnik, je bil spoznan kri-
v, da je zanemarjal svoje dol-
žnosti, ker se ni brigal za kretanje
ladij v pristanu in ni zahteval, da
kretanje vrši po izdanih pred-
pisih.

RED RAZSTRELJAVO Z DINAMITOM.

Brownsville, Pa. — Kapitan
George S. Nutt se je odpeljal z
dne ladj "Swan", da razstre-
li na reki S s sabo je vzel osem
dinamita. Prvi dan je raz-
strelil nakopičeni led na daljavo
dvajsetje.

Reka je narasla za pet čevljev,
takojeje nevarnosti ni.

Vojni tajnik je ob- stal pri svoji obljubi.

NAVAL OPOZICIJE GA NI
SPRAVIL IZ TIRA.

Na zaupni seji je pri volji govoriti
obširno.

Washington, D. C. — Veliki na-
val na vojnega tajnika Bakerja,
ki ga je vprizoril senator Hitch-
cock radi izjave Bakerja, da bo
pol milijona ameriških vojakov v
Franciji leta 1918, ni dosegel
uspeha, ki ga žele kritičarji voj-
nega tajnika.

Senator iz Nebrasko je močno
pritiskal na vojnega tajnika, toda
odsek je sklenil, da pride stvar na
eksekutivno sejo šele prihodnji
dan.

Senatorji Kirby iz Arkansasa,
Beckham iz Kentuckija in Reed
iz Misourija so vztrajali pri tej
zahtevi. Senator Kirby je napra-
vil več poizkusov, da zapre vrata.
Najvažnejši vlogi je igral ar-
gument, da se ne more povedati
javno, koliko tonaže je na razpo-
lago, ker bi take informacije, če
so izgovorjene javno, koristile so-
vržnikom.

Tajnik Baker je rekel, da lahko
pove vzroke za svojo kalkulacijo.
"Če gre odsek z menoj v sosed-
no sobo, tedaj podam temelj za
tri zaključke," je izjavil vojni
tajnik.

Zašlišavanje se je vrnilo zopet
v obširni odsekovi dvorani in ve-
dno med poslušalci so tvorile
žene.

Slišati je bilo besede o izdaji in
promiskulaciji oficirjih v armadi,
toda senator Reed je kmalu utih-
nil te vrste razpravo, ko je re-
kel, da ni pošteno, če se armadi
podtika nelojalnost. O takih
stvarih naj se govori v "notra-
njem krogu".

Koncem zašlišavanja so vpraša-
li vojnega tajnika, kakšne so nje-
gove ideje o reorganizaciji vojnega
departmanta. Rekel je, da je
umestno, če se predsedniku podeli
moč, da lahko reorganizira vojne
organizacije po potrebi.

Vojni tajnik bo sedaj imel mir
za nekaj dni, in kadar bo zašlišan,
se to izvrši na eksekutivni seji.
General Weaver, načelnik oprem-
nega biroja, bo zašlišan na tajni
seji.

Senator Weeks je hotel izvede-
ti, če se vojni tajnik spominja po-
govora, ki ga je imel z njim 1. ok-
tobra, in če je prišlo več čet on-
kraj, kot jih je nameraval poslati.
Baker je odgovoril: "Ne morem
se spominjati konverzacije in vs-
led tega se ne morem spominjati
števil, ki sem jih vam povedal
takrat, toda odgovorim vam lahko
na vaše vprašanje na ta način:
Na prvega januarja smo trans-
portirali več čet v Evropo, kot je
bilo določeno, da bodo tam do
prvega januarja.

Vojni tajnik se je spretno iz-
ognil vsem vprašanjem za jav-
nost, ki imajo vrednost za so-
vržnika. Vselej je dejal, da rad
nanje odgovori zaupno.

GENERAL MARCH IMENOVAN NAČELNIKOM GENERAL- NEGA ŠTABA.

Washington, D. C. — Vojni taj-
nik Baker je naznanil, da je ge-
neralni major Peyton C. March,
sedaj načelnik artilerije ameriške
armade v Franciji, imenovan še-
fom generalnega štaba. General
March se vrne v Ameriko, da pre-
vzame načelnikstvo generalnega
štaba.

POGREŠANI BANKIR SEDI V SING SINGU.

Hammond, Ind. — Ross M. Lo-
gan, pogrešani predsednik Grif-
fithove državne banke, ki ga išče-
jo tukaj radi bankrotiranja ban-
ke, se nahaja v Sing Singu. Obso-
jen je bil v jočo, ker je ponaredil
bančne nakaznice v New Yorku.
Ko presedi dve leti in šest mese-
cev bo zopet aretiran radi slepa-
rije.

Velemesarji se je- ze radi preiskave.

ADVOKATI SE TRUDIJO RAZ-
VELJAVITI PREISKOVALNO
ODREDBO.

Gre za dokumente o kupčijskih
metodah velemesarjev.

Chicago, Ill. — Mesarski baroni
se silno jeze, ker je zvezni sodnik
Landis dovolil Heneyju, pravne-
mu svetovalcu zvezne obrtne ko-
misije, da preišče varnostno
shrambo Weederja, advokata ve-
lemesarske tvrdke Swift & Co., v
kateri so shranjeni važni doku-
menti, ki odkrivajo manipulacije
velemesarjev.

Weederjev advokat John J.
Healy se trudi, da vrnejo neki
kovčeg z dokumenti. Advokat je
pri tem napadal veljavnost sodni-
kovega dovoljenja za preiskavo
in ustavnost zakona o špijonah.
Velemesarji hočejo na vsak način
preprečiti preiskavo dokumentov
v varnostni shrambi. Vladni prav-
ni zastopniki so označili Weeder-
jevo pisarno kot glavni stan, v
katerem so velemesarji izravna-
vali svoje kupčije. To je varok,
zakaj iščejo vzroke za obtožbo v
Weederjevi pisarni.

Če imajo velemesarji čisto vest
in niso izvršili nič kaznjivega, za-
kaj se njih advokate vpirajo pre-
iskavi dokumentov.

Healy, Weederjev advokat, je
prišel argumentirati o prvih dneh
angleškega zakona. Nasledel je
boj John Wilkessa proti dovolje-
njam za hišno preiskavo in potem
je stopnjeval prešel na današnje
dni.

Dovoljenje za hišno preiskavo
je popolnoma enako dovoljenju,
ki je bilo izdano za preiskavo v
prostorih I. W. W. in glavnega
stana socialistične stranke. Vsled
tega je splošno ljudsko mnenje,
da je sodniško dovoljenje za pre-
iskavo Weederjeve varnostne
shrambe zakonito.

V dovoljenju ni navedena le
tvrdka Swift & Co., da je izvršila
nezakonita dejanja, ampak so
imenovane tudi tvrdke Armour
& Co., Cudahy & Co., Morris & Co.
in Wilson & Co. kot stranke, ki so
se dogovorile, da ogoljufajo Zdru-
žene države.

Mr. Heney in Clyne, zvezni dr-
žavni pravnik sta prepričana, da
je preiskovalna odredba popolno-
ma zakonita.

Zdaj so Združene države v vojni.
Če so v vojnem času hišne pre-
iskovalne odredbe nezakonite, po-
tem lahko vsak nemški vohun ali
pa slepar, ki goljufa Združene
države pri dobavi vojnih potreb-
ščin, zakrije svoje hudo delstvo.

Kdor ima čisto vest, ima svojo
hišo v sedanjem času odprto, da
se lahko vsakdo prepriča, da ni
nemški špijon ali pa goljuf, ki je
ociganil državo pri dobavi voj-
nih potrebščin.

NEVAREN TUJEZEMSKI TO- VARNAR ARETIRAN.

Philadelphia, Pa. — Zvezni u-
radniki so aretirali Adelbert K.
Fisherja, bogatega Nemca, ki že
več let prebiva v tem mestu in o-
stane interniran za dobo vojne.

Fisher je bil predsednik korp-
oracije, ki je izdelovala kose za
stroje. Lani splohladi je bil obto-
žen zarote in oproščen. Obtožnias
mu je očitala, da je bil v zvezi z
nemškim kapitanom Thierrihen-
som, ki je poveljeval parniku
"Prinz Eitel Friedrich". Thier-
rihens je bil obsojen in se sedaj
nahaja v Atlanti.

Vladni agencije molče o vzrokih,
zakaj internirajo Fisherja. Znan
je kot nevaren inozemec, ki ni
vzel državljanjskih papirjev, če-
prav se nahaja v državi že tri-
najst let.

20.000.000 FUNTOV FIŽOLA ZASEŽENIH.

San Francisco, Cal. — H. Clay
Miller je v sporazumu z živilsko
upravo zasegel 20 milijonov fun-
tov fižola, ki je vreden od \$2.000.
000 do \$3.000.000. Fižol bo na raz-
polago mornariškemu departmen-
tu.

Vladjedelnih po- trebujejo izučene rokodelce.

CHARLES PIEZ APELIRA NA
DELAVSKE ŽENE ZA POMOČ.

Od zgodnje zgradbe trgovskega
brodovja je odvisna zgodnja
zmag.

Washington, D. C. — V ladje-
delnicah mora biti dan razdeljen
v tri delavnice po osem ur, da de-
lavci delajo noč in dan in da v
ladjedelnih izvrše podeljeno na-
logo. Tega mnenja je tudi Char-
les Piez, glavni ravnatelj brodo-
ne korporacije.

Mr. Piez apelira na žene, da po-
magajo napolniti ladjedelnice z
delavci. V svojem apelu pravi:

"Pošljite svoje moč v ladjedel-
nice, kajti njih služba je ravno
tako velike vrednosti kot v arma-
di ali mornarici. Vrnili se bodo
varno in dobro plačani, ko izvrše
svojo dolžnost, ki je glavna po-
treba v tej vojni."

"Delo državnih obrambnih svet-
ov in agentov za javno službeno
rezervo pri vpisovanju 250.000 iz-
učenih delavcev za Združene dr-
žave je zelo važno za zgodnje
zmag," nadaljuje Piez v svojem
apelu, kajti od vztrajnega dela
je odvisna zgodnja zgradba naše-
ga trgovskega brodovja.

"Naš program zahteva v letu
1918 osemkrat toliko tonaže kot
v letu 1916, ki bo stala nad eno
milijardo dolarjev. Ladijski odbor
ima potrebne ladjedelnice, mate-
rial in denar. Vse, kar potrebuje,
je navdušenje naroda, ki pošlje en
četrt milijona ameriških rokodel-
cev v ladjedelnice, da dajo dobro
in sposobno delavno moč."

Mr. Hurley, predsednik ladij-
skega odbora, je naznanil, da se
zavezniki sprejeli načrt, po kate-
rem izroče vso preatlantiško to-
nažo nadzorstvu odbora za ladij-
sko kontrolo. S tem priznanjem
pridejo vse ladje v atlantiški
plovbi pod enotno vodstvo, kar
pomeni velik uspeh.

VREME.
Danes nestanovitno vreme v
Illinoisu, mogoče dež ali sneg; ve-
trovi jugovzhodni.

ZADNJE VESTI.

ŠTEVILO ŽRTV NEMŠKE PO-
TAPLJAČE SE ZNIŽUJE.

London, 7. februarja. — Danes
opoldne so ocenili izgubo človeških
življenj na torpediranem parniku
"Tuscania" na 101. Večino žrtv
tvori moštvo.

VELIK PARNIK POTOPLJEN.

New York, N. Y. 7. februarja.
Nemška potapljača je pogrešila
parnik "Aurania," lastnina Cun-
ard družbe. Parnik je nosil 12.
410 ton in je bil na potu v Zdru-
žene države.

ALSHULER IMENOVAN SOD- NIKOM.

Washington, D. C., 7. februarja.
Samuel Alshuler iz Chicaga je im-
menovan sodnikom, da razsodi
spor med klavniškimi delavci in
velemesarji.

NOVI BOJI PRED VERDUNOM.

Paris, 7. februarja. — Oficijel-
no poročajo o hudih artilerijskih
bojih ob Aisni in na verdunski
fronti.

Boji se vrše severno od Aisne,
sekoljca se nahaja v pokrajini Cha-
vignon, Farny in Filain. Na des-
nem bregu Meuse divja boj v sek-
ciji med Samogrenouxom in gricem
344. Boji se vrše tudi v bližini
Hartmanns Wälderkopfs v Alsaci-
ji.

V Španiji so Francozi izvr-
šili vpad v nemško strelsko jarko.
V Alsaciji so Nemci po topniškem
obstreljevanju skušali vdreti v
francoske obrambne črte na dveh
mestih blizu Banholms, toda bili so
odbiti.

AMERIŠKI TRANSPORT TORPEDIRAN.

168 VOJAKOV UTONILO.

Ameriški letalci porazili nemške avijatike.

Washington, D. C., 7. febr. —
Vojni departament je bodil večeraj
uradno vest, da je nemška subma-
rinka torpedirala in potopila ame-
riški parnik "Tuscania", ki je vo-
zil vojaške čete v Evropo. Napad
je bil izvršen blizu obrežja Irake.
Na parniku je bilo 2173 ameriških
vojakov, po večini milicarjev iz
Michigana in Wisconsinu in po
zadnjem poročilu iz Belfasta se je
rešilo 2006 mož; potemtakem je
168 vojakov izgubilo življenje.

"Tuscania", bivši parnik paro-
brodne črte Anchor, je bila pod
vodstvom angleških mornarjev in
v spremstvu angleških bojnih la-
dij. Takoj po napadu so prišli na
lice mesta številni ameriški in an-
gleški razruševalci, ki so poma-
gali pri rešnem delu in upati je,
da se končno zniža število izgub-
ljenih.

General Pershing, poslanik Pa-
ge v Londonu in poslanik Sharp
v Parizu so dobili navodila, da spo-
roče vse podrobnosti in javijo
imena ponesrečenec.

Vsa poročila se strinjajo, da je
sovražna submarkina napadla
parnik iz zasede, in sleer nedaleč
od mesta, kjer je bila potopljena
"Lusitania" malo manj kot pred
tremi leti.

Rešeni vojaki so se izkrcali v
Buncrani in Larnu na severni oba-
li Irake. Vojni departament ni ob-
javil, kam je bil parnik namenjen,
toda domneva se, da je plul v an-
gleško luko.

General Barlett, poveljnik ame-
riških čet v Angliji, je danes br-
zjavil vojnemu tajniku Bakerju,
da zbira imena izgubljenih in vsa
lista bo poslana takoj, čim bo po-
polna. V vojnem departamentu so
danes izjavili, da bodo imena ob-
javljena šele tedaj, ko bo trdno
dognano, da ni nihče na listi, ki bi
bil pomotoma zabeležen med iz-
gubljenimi, na ta način hoče vojni
oddelek preprečiti nepotrebno ža-
lost prizadetim sorodnikom. Voj-
ni departament je danes zjutraj
prejel prvih 29 imen ponesrečen-
cev.

Vojške čete na "Tuscaniji".

Vojni oddelek naznanja, da so
bile na transportnem parniku "Tu-
scanija" sledeče čete ameriških
čet:

107-ma vojaška policija, sestav-
ljena iz bivše 4. in 6. wisconsinške
infanterije;
100-ti, 56-ti in 213-ti zračni
skvadron;
kompanije D, E in I z glavnim
štabom 20. inženirskega polka re-
gularne armade, sestavljena iz
tesarjev;

107-mi inženirski vlak, sestav-
ljen iz enega bataljona michigan-
skih inženirjev iz Houghtona in
Calumeta ter drugega bataljona
inženirjev iz Wisconsinu;
dva oddelka prekladalcev (št.
1 in 2) 32. divizije iz Michigana
in Wisconsinu;

51 nedodeljenih oficirjev.
V 20. inženirskem polku je bilo
največ gozdarjev (lumberjackov)
iz severnega Michigana in Wis-
consinu. Pri četrti wisconsinški
infanteriji, iz katere sta bila se-
stavljena 107-ma vojaška policija
in 107-mi inženirski vlak, so
služili močje iz Kenosha, Janesvil-
la, Chipewa Falls, Stanley, Antia-
go, Shawano, Waupeca, Menasha,
Platteville, Sturgeon Bay, Cran-
don, Waterloo, Edgerton in Wau-
kesha.

To je prva večja izguba Ameri-
žanov na morju odkar je bila na-
povedana vojna, pred desetimi
meseči. Če pomislimo, da je v tem
času odrinilo čez morje veliko šte-
vilo čet in da kajzerjeve subma-
rinke neprestano preže na trans-
porte, se ne morejo Nemci po-
sebnost ponakati s tem napadom.
Lahko je tudi, da je Nemčija po-
dvajjala podmorski boj proti ame-

riškimi transportom z namenom,
da zadrži prevoz čet v Evropo.
Ampak to se ji ne bo posrečilo.

Američani zbili nemške letalce.

Ameriška fronta, 7. feb. — V
prvem boju med ameriški ar-
madnimi avijatikami, ki niso dode-
ljeni francoski eskadrili, in nem-
škimi letalci je padel nemški ero-
plan. Bitka je bila z oamerimi so-
vržnimi letalci. Vsi ameriški ero-
plani so izšli iz boja nepoškodov-
vani.

Naša artilerija je večeraj bom-
bardirala vas za nemško fronto.
Sovražni topovi so molčali.

Nemci prešli glavni stan.

London, 7. febr. — Iz Amster-
dama javljajo, da je Hindenburg
premestil glavni stan na zapadu iz
Francije v Belgijo. Iz tega skle-
pajo, da bodo Nemci mogoče pri-
šli z glavno ofenzivo na Flandr-
skem.

Na bojišču se je pojavilo nena-
vadno gorko vreme in topniške
bitke se ponavljajo pogostejše. Iz
Pariza poročajo o aktivnosti nem-
ške artilerije pri Verdunu in v
Šampaniji. Francoski letalci so 5.
t. m. zmetali 3610 kilogramov
bomb na nemško mesto Saar-
bruck. V zračni bitki, ki je sledila,
so padli trije nemški eroplani.
Francoski so se vrtili okoli izgub.
Angleški vojni stan javlja o na-
vadnih patruljnih spopadih.

15 ladij potopljenih.

London, 7. febr. — Admiralite-
ta poroča, da so nemške subma-
rinke v prejšnjem tednu potopile
deset parnikov z nad tonažo 1600
in pet manjših ladij; razen tega
so potopile štiri ribiške ladje.
Skupno število potopljenih ladij
v enem letu brezobzirne subma-
rinske kampanje znaša 1253.

Anglija je izgubila milijon mož leta 1917.

London, 7. febr. — General
Maurice, vrhovni ravnatelj bojnih
operacij, je izjavil večeraj, da je
Anglija izgubila v minolem letu
milijon mož; tukaj so všteti ubiti,
ranjeni in pogrešani in poleg tega
so pristete tudi izgube med četa-
mi, ki so se še vežbale.

"Sedanji položaj nam ne dela
skrbí," je rekel Maurice. "Nemci
so danes močnejši na zapadni
fronti kakor kdaj poprej, ali
Francoski in Angleški jih prekašajo
po številu. Anglija ima okrog mi-
lijon vojakov doma z invalidi in
štabnimi častniki vred. Pot miljo-
na jih je zmrla na vežbalščih in
100.000 na dopustu."

BITKA MED ITALIJANI NA ULJOI.

Monessen, Pa. — Šest Italia-
nov se je spopadlo v ulični bitki
z samokresi in trije so ležali m-
rtvi na ulici, ko je bila bitka kon-
čana. Živi so sbežali in policija
nima sledi o njih.

Mrtvi so Tony Longo in dva ne-
znana Italijani. Policija je poiz-
vedovala pri Italijanih, če ju po-
znajo, toda odgovorili so odločno,
da sta zanje neznanec kot za po-
licejo.

Ljudje so videli, da se je sku-
pina pogovarjala. Naenkrat so za-
blisnili samokresi v njih rokah in
pričela je bitka, ki je končala z
sgoraj omenjenim izidom.

Po izjavi policije je bil Longo
pod poročstvom radi cestnega
rofa.

OLJNI PARNIK "ALABAMA" SPLAVLJEN.

New York, N. Y. — Oljni par-
nik "Alabama", ki je nekje ob
atlantiškem obrežju nasel na
peščini, je zopet v globoki vodi.
Parnik ni poškodovan.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Izhaja dnevno razen nedelj in praznikov.

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cena oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjena država (izven Chicago) in Kanada \$3 na leto, \$1.50 na pol leta in 75c za tri mesece; Chicago in inozemstvo \$4.50 na leto, \$2.25 na pol leta, \$1.13 za tri mesece.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2687 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Issued daily except Sunday and Holidays.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$3 per year; Chicago and foreign countries, \$4.50 per year.

Address:

"PROSVETA"

2687 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

Telefon Lawndale 4638.

21

Datum v sklopuju n. pr. (December 21-17) poleg valoga imena in naslova pomeni, da vam je s tem davcom potekla naročnina. Ponovito je potrebno, da se vam ne ustavi list.

ZAČETEK KONCA.

Vesti o poraženi generalni stavki v Nemčiji niso ravno prijetne, ampak brez trohice zadovoljnosti le niso. Poročilo pravi, da so se delavci vrnili v tovarne s stisnjenimi zobmi in srdom v srcih. To je znamenje, da se zavajajo nezasišanih krivic in opravičenosti svojih zahtev, toda protisila je bila tudi v tem slučaju še močnejša. Pritajena splošna nezadovoljnost med delavskimi masami na Nemškem in Avstriji se ne da odpraviti s Hindenburgovimi edikti niti z vojnim sodiščem.

Drugo znamenje, da v avtokratični Nemčiji ni več vse tako, kakor bi moralo biti po želji kajzerskih roparjev, je, da so se vojaki v nekaterih slučajih branili streljati na delavce. To pomeni, da se je v Petrovi skali, na kateri je baje sezidan tron vsegomočnega Viljema in njegove junkerske tolpe, pojavila velika razpoka.

Dokler nemški vojak slepo uboga in strelja na desno in levo, kakor mu komandirajo Hindenburgi, toliko časa ne bo v Nemčiji delavske zmage, ne bo revolucije; dotlej kajzer brez vse skrbi lahko dela načrte za nove ofenzive in se smeje bolševikom, češ: "Pri nas ni Rusija".

Nemški vojaki so v ogromni večini nemški delavci in kmetje, in dokler bodo delavci streljali na delavce, bodo morali nemški revolucionarji sedeti v trdnjavskih ječah.

Ravno v tem pa je izvor in obstoj revolucionarne iskre. Ako ne bi bil ruski carizem imel ječ, vislic in Sibirije, bi danes še ne bilo revolucije v Rusiji. Toda carizem je bil slep, kakor je kajzerizem. Tirani so povsod enaki. Mislijo, da bodo zadušili uporni duh tlačanih mas z železom in krvjo, ali proketo se motijo — in sreča za ves svet, da se nikdar ne spametujejo.

Hindenburgom je lahko streti glave in zaviti vratove mialečim proletarcem, ali misli same ne bodo nikdar strli. Kjerkoli je bilo tiranstvo in preganjanje najhujše — a la Rusija — tam je rasel toliko večji odpor in revolucija je prišla toliko hitreje.

Revolucija v Nemčiji in Avstriji bo uspela takrat, kadar se neoboroženemu proletarijatu pridruži tudi obo-roženi del v uniformah, to je armada. Iz Nizozemske poročajo, da niso hotele nekatere nemške čete streljati na štrajkarje in da so se mnogi vojaki, ki so bili na dopustu, pridružili delavcem.

To je začetek — začetek konca. Pritajena nezadovoljnost in jeza med delavskimi masami bo nekaj časa prenašala ponižanje in nezasišane krivice, ali enkrat mora biti mera krivic zvrhana. Revolucionarni duh živi in bo živel in čim dalj traja vojna, tem bolj se bo širil duh med vojaki. Vojna sodišča, trdnjavske ječe, smrtne obsodbe, prikrajšan življenjski in podaljšani delavniki, s katerimi zdaj "kaznujejo" delavce v kajzerjevem carstvu, so dobra propaganda za revolucijo. V Nemčiji in Avstriji so zmiraj delali tako in s tem si kopljejo zaslužen grob.

SVITLA BODOČNOST.

Billy Sunday, znani derviš, napoveduje konec sveta in to — kmalu. Svet se sicer ne zmeni za Sundayevo pre-rokovanje, recimo pa, da ima pridigar prav, kakšna škoda, da ni prišel konec pred začetkom vojne. Koliko trpljenja bi bilo prihranjenega!

Če bi Sunday živel pred tisoč leti in takrat napovedal konec sveta, bi mu bili ljudje verjeli vsako besedo, kakor so takrat verjeli drugim "svetim prerokom", in prodajali bi hiše in hlače ter romali na po božjih potih, kakor so tedaj delali.

Danes po tisoč letih se res še najde kakšen tepec, ki bo verjel kaj takega, toda ljudje ne bodo prodajali hiš ne hlače, niti ne bodo kupovali sveč ne odpustkov.

Ljudje se bolj zanimajo za vprašanjem, kdaj bo vojne konec, in sicer tak konec, ki prinese zmago demokraciji po vsem svetu. In vojne bo enkrat konec, pa naj traja še deset ali dvajset let! Svet bo stal in človeštvo bo živelo, ko bo sedanja vojna tako pozabljena, kakor so danes po-

zabljeni vojne med divjaki — ameriških ali evropskih pra-gozdih pred 50.000 leti.

Človeštvo bo živelo na ravno tej zemlji, ki se nam zdi že tako stara, a v resnici je življenje na nji še v štadiju otroka. Življenja s pravim užitkom pravzaprav še ni bilo; prave dobrote življenja šele pridejo.

Strašne so bile vojne pred sto leti in slabiči na duhu so se trkali na prsa in rekli, da mora priti konec sveta. Vojne so že pozabljene in čez nekaj desetletij je skoraj polovica človeštva blagovala tisto dobo, ki je zapustila marsikaj dobrega. Današnja vojna je še bolj strašna; toda znananci se bodo s hvaležnostjo spominjali sedanje dobe, kajti šele oni bodo razumeli, kaj jim je ostavila. In kdo se bo takrat spomnil na kakšnega Sundaya?

DOPISI.

Black Diamond, Wash. — Tu je prejšnja štev. Slovencev, toda v slovenski ameriški javnosti smo le malo znani. Za spoznavanje razmer med rojaki v posameznih naselbinah bi bila potrebna večkratna poročila v listih; poročalo naj bi se vse, kar se v naselbini dogodi važnega in ima pomen za splošno slovensko javnost. Taka poročila so zanimiva in iz njih je lahko izprevidi javno mnenje naših rojakov v eni ali drugi stvari. Vsa poročila, ki se nanašajo na ustanovljanje dramatičnih, pevskih in drugih kulturnih društev, čitalnic, slovenskih domov in o uspevanju slovenskih institucij so zanimiva in koristijo napredku. Iz njih spoznavamo, kako daleč so dospeli rojaki v eni ali drugi naselbini v kulturnem in političnem gibanju. Vse naše gibanje je odvisno od nas delavcev, ker inteligenca imamo le malo, skoro bi rekli nič. Da ne bomo zaostajali za naseljenci drugih narodnosti, ki imajo morda nekoliko več izobraženih ljudi med seboj, je potrebno, da se učimo iz knjig in časopisja ter se zanimamo in presojamo vse, kar se dogaja okoli nas. Med nami je še vse premošeno zanimanja za naše napredne liste. Ti bi morali biti naša glavna vez, ki bi nas družila v vseh naših skupnih zadevah. Časopisje in organizacije, politične in podporne, so vez, ki družijo raztresene ameriške Slovence. Oboje je nam potrebno, dobri listi in organizacije, zgrajene na zdravi podlagi, ki odgovarjajo potrebam našega naroda.

Zadnje čase se zelo pogosto oglašajo dopisniki, ki skoro vsi razpravljajo o problemih, ki se tičejo našega naroda in ostalih Jugoslovancov. Vsi so edini v tem, da je treba napeti vse sile, da se pripomore našemu narodu do svobode, to je, da se ga reši tiranske avstrijske nadvlade, ki je izrabljala naše ljudi in jih zatirala na vse mogoče načine, posebno še v teku te vojne in jih imela za navaden "kanonfuder". Masa našega naroda v Ameriki se je združila v Slovenskem republikanskem združenju, da združeni delujejo za namene, ki jih zastopa imenovana organizacija.

Vsi se spominjate preživele Slovenske lige, v kateri so bili na krmilu razni neizkušeni možje, ki so barantali za usodo našega naroda za hrbtom ljudstva, oziroma postali so žrtve teh barantj od strani prizadetih faktorjev, ki jim ni mar svoboda našega niti kakšnega drugega naroda, nego so v službi gotovih interesov, ki so jim v prvi vrsti mar njihove lastne koristi, a to svoje delovanje zakrivajo pod krinko svobode in demokracije. Če pazno zasledujete sedanje gibanje med ameriški Slovence, opazite, da so razne tajne in odkrite sile neprestano na delu s namenom, da razdvoje naš narod, oziroma ga pridobe za monarhistične ideje v korist erbske dinastije. Velika večina našega naroda je proti njihovemu delovanju, kajti, ako nam bo dana možnost, da se odepemo od avstro-ogrske monarhije, je za nas stokrat bolje, da si takoj za začetek izberemo republikansko formo vlade. Pametni ljudje ne morejo razumeti, kako je mogoče v sedanji dobi časih še delovati za monarhijo, ki je klic za odpravo monarhije vedno glasnejši. Najboljstojnejše pri tem je to, da moramo mnogo našega časa posvetiti ljudem, ki razdvajajo naš narod in mešajo pojme, mesto da bi porabili ves naš čas in energijo namenu, katerega zastopamo. Našemu gibanju za edino pravilno rešitev jugoslovanskega vprašanja, ki je ne samo pravično nego tudi demokratično,

delajo vesteranske ovire pri vseh mogočih prilikah napadajo. Demagogi so bili še vedno najmetvarnejši elementi, ki vedno le razdirajo in ovirajo druge pri gradnji. Sedaj, ko bi nam bil najbolj potreben slojni nastop, so ti elementi s svojimi umazanimi napadi in intrigami stopili z vapo uho na dan. Tega načela razdvajanja se je vedno posluževala tudi avstrijska birokracija, kajti čim več je bilo razpora in medsebojnega boja med prizadetimi narodi, tem lažje so tirani vrtili svoje zatiralno delo. Slovence so umetno razkosali v več pokrajini in umetno se je med njimi gojil preprič, ki je bil v škodo narodu in je koristil edino le našim zatiralcem. Sedaj, bolj kot kedaj poprej potrebujemo sloge. Pred nami se odpira težavna naloga; za njeno izvršitev potrebujemo sredstev in sodelovanja vsega naroda.

Z veseljem sem pozdravil ustanovitve S. R. Z., in pozdravili so ga vsi svobodnočutni Slovenci. S. R. Z. mora postati Jugoslovansko republikansko združenje in to bo tudi postalo. Ko smo pričeli rasti v našo organizacijo, so se v nasprotjem taboru pričeli oglašati razni karakterji in nas nazivali izdajalce slovenskega naroda. Očitali so nam, da podiramo njihovo stvarbo, ki je edina koristna naloga za doseg neodvisnosti jugoslovanskih narodov. Pravili so slovenski javnosti, da je S. R. Z. ustanovilo par čikaških socialistov, ki jim je svoboda narodov deveta briga, ker s to organizacijo zasledujejo le svoje osebne koristi. Na žalost naših nasprotnikov pa je Slovenstvo republikansko združenje rastle in se razširjalo po vseh kotih Združenih držav, kjerkoli žive Slovenci. Videli in čitali so program S. R. Z. in čuli njegove predstavitelje in se mu pridružili; in to je, kar boli naše nasprotnike. Slovenci predobro poznajo razne preroke, ki jih obljubujejo rešitev, nikdar pa ne povedo jasno in določno, kakšni so njihovi načrti. Na vado se Slovenci ne upamejo. In to je, kar jim v ponujate, čisto navadna vada, za-dej se pa skrivajo naši osebni interesi in načrti velike Srbije. Mi pa ne maramo nadaljnjih podjarmljenj, nego zahtevamo svobodo za naš in druge jugoslovanske narode. Naš načrt je Jugoslovanska federativna republika in ta načrt ni nov, kajti sprejet je bil že na več konferencah resničnih prijateljev demokracije na Balkanu. Ta načrt je bil predložen prošlo leto od strani bosenskih in hrvaških socialnih demokratov v Stockholmu in to je dovoljni dokaz, da se za naš program deluje med Jugoslovani v Evropi. To nam daje upanje, da se bo naša ideja tudi uresničila. Vsi zavedni ameriški Slovenci, ki imajo le nekoliko pojma o naših narodnostnih problemih in čutijo in delujejo za demokracijo so se nam pridružili. Pridružili se nam niso tisti, ki se še vedno nazivajo Avstrijcem in se aramujejo svoje narodnosti, ali so pa še tako duševno zaostali, da ne vidijo razlike med narodnostjo in državo, iz katere prihajajo. Za te razmere so v veliki meri odgovorni tisti voditelji (1), ki sedaj mečejo kamenje na S. R. Z., ker s svojimi prišnje niso počeli naroda o teh razlikah, nego so avstrijski patrijotizem celo utrjevali. Kjerkoli so napredni slovenski delavci dobili odločujoč upliv, povsod so izrekli ime "Avstrija" in ga nadomestili s pravim imenom; poučevali so tuje govorečo javnost o razliki med avstrijsko državo in v nji prebivajočimi narodi, mejitom, ko se ni od nasprotni strani ničesar storilo v tem oziru.

Dolžnost vseh zavednih ameriških rojakov je, pridružiti se Slovenskemu republikanskemu združenju in delovati z vsemi močmi za uresničenje demokratičnih principov, ki jih zastopa naša organizacija.

Iz vseh krajev vzhodnih držav se čujejo poročila o zanimanju za S. R. Z. Prirejanje se shodi, sprejemajo se resolucije in ustanovljajo se krajevne organizacije S. R. Z. Kaj pa mi po zapadnih državah? Ali bomo držali roke križem in čakali, da drugi izvrše naše delo? Svobode nam ne bodo podarili na krožniku; zanjo se je treba boriti in v tej borbi moramo sodelovati tudi Slovenci, naseljeni po zapadnih državah. Storiimo vsaj toliko, kolikor nam dopuščajo razmere, ki eksistirajo po zapadu. Pridružimo se delovanju pod praporom sloge in pojdemo roka v roki v boj za naša načela.

V Black Diamondu je precejšnje število Slovencev, kot sem že omenil v začetku dopisa, toda v javnem življenju vsi nekako apimo. Pojdemo v javnost in izrazimo tudi naše mnenje o položaju, da nas bodo vsaj poznali. Ne zanašajmo se na druge, češ, bodo že drugi napravili, kar bo treba. Vse naše gibanje zavajal od nas delavcev, in mi kot delavci se mu moramo pridružiti. Ljudje, ki ne čutijo z nami, se ne bodo bojevali za naše interese.

Timpos, Colo. — Moje življenje gre že bolj proti zatonu. Šolo sem prav malo obiskoval. Pisanja in čitanja sem se učil največ po sveti. Dolgo vrsto let sem se mučil dan za dnem za svoje vsakdanje potrebe. V vsej tej dolgi dobi si nisem ničesar prihranil za stara leta; za to še ne bom obupal, ker vem, da ima ravno tako srečo tisoče in tisoče drugih proletarcev.

Prišel sem v te coloradsko pre-rijo, vzel si precejšnjo kos zemlje, ki je nekaj precej redovite in druga je dobra za pašnike, samo dežja je premalo v tem kraju. V globočini 700 čevljev se nahaja dovolj vode za namakanje vse te zemlje. Ko pride čas in bodo na razpolago sredstva, bodo napravili vodne naprave, ki bodo izsesavale vodo iz globočine za namakanje zemljišče in napravili iz njih rodovitne pokrajine. Svet napreduje, in kar se ne more napraviti danes, se bo naredilo čez desetletja ali stoletja; vsaka stvar ob sv-pjem času.

Pečam se z živinorejo. Ker sem že star, sem dober le še za pastirja, druga dela bi le težko zmogoval. Vseled tega bom ostal član mojega "govejega" društva, ki precej dobro napreduje; vsako leto pristopi precej mladih "govejkih" članov in članic, ki se vsi dobro razvijajo.

V tem kraju se nahaja pet slovenskih farmarjev, ki so se v sedanjem zimskem času vsi podali za delom, da si kaj priušijo, samo mene su pustili tukaj. Sedem milj vzhodno od tukaj se nahaja-jo štirje slovenski farmarji, ki so se večinoma tudi podali za delom v druge kraje.

Ko se človek postara, in če ima čas, rad premišlja svoje preteklo življenje. Še sedaj me zaboli srce, če se spomnim na leta, ki sem jih prebil v Avstriji. Leta 1885 sem pričel delati v premogokopu v Ojstrovem, potem v Trbovljah in nazadnje v Hrastniku.

V Hrastniku sem bil v prvem štrajku; to je bilo leta 1889; v rovu je bil precej dolg tir, po katerem smo rinili vozičke. Bilo nas je šest moš; trije smo jih vozili eno polovico tira in drugi trije drugo polovico. Vsi smo bili člani social-demokratične organizacije.

Delali smo 12 ur po dnevi in po noči. Vseled neznanosti razmer smo se mnogo razgovarjali o potrebi stavke in drug drugega navduševali za boj. Nekega dne smo se odločili, da stopimo v stavko. Pridobili smo še ostalih šest moš, ki so delali z nami. Zjutraj ob petih so šli eni domov, nas dvanaest je pa čakalo do šestih, da so prišli delavci, ki so delali podnevi; predno so prišli do pisarne, kjer so jih vselej upisali, predno so se podali v rov, smo jim mi prestregli pot in jim pojasnili situacijo. Takoj so bili pri volji boriti se z nami. Kmalu so nam sledili premo-garji na Ojstrovem in Trbovljah. Proti nam so alarmirali ljubljansko vojakstvo in ga poslali v naše stavkovno okoliš, tako da je bilo v teh krajih mnogo več vojaštv, kot pa stavkarjev.

Koliko časa je trajala stavka, se ne morem več natančno spominjati, mislim pa da okoli dva meseca. Nikakor pa ne morem pe-zabiti, koliko so morali pretrpeti družinski očetje v času te stavke v zares gnjili Avstriji. Po neuspešnem boju za delavstvo, so družbe svoje prejšnje uslužbence upodile kot novince. Jaz sem šel v druž-bino pisarno dva dni po končanem štrajku; bilo mi je vse eno, če me upole ali ne, ker sem imel samo še dva meseca časa do upoklenja k vojakom. V pisarni so me vprašali, kje sem bil ves ta čas. Odgovoril sem jim, da doma v Savinjski dolini. Ker so vedeli, da mi ne morejo škoditi, so mi rekli, da grem drugi dan lahko na delo.

Potem sem bil dve leti v vojaški službi v Trstu. V času mojega bivanja pri vojakih sem imel največ službovanja v inšpektoratskem uradu, večkrat tudi pri krajnem poveljništvu. Nekega dne so mi dali celo naročje listin, ki sem jih moral raznesti raznim penzioniranim stotnikom, majorjem, nadporočnikom in drugim višjim častnikom. Nosil sem jih od pol-dne do polnoči, predno sem vse raznesel. Vsi ti penzionirani lenu-hi so se mi zdeli še precej mladi in močni ljudje. Naveličali so se službe, pa so šli v pokoj. Kaj bi se je ne, saj sem se je tudi jaz, ko sem služil komaj dve leti. Razlika je le ta, da so si oni ohranili svoje sarže in dobivali mastne pokojnine.

Ob tej priliki sem pričel misliti, koliko davka morajo plačevati delavci in kmetje, da prečevajo leno militaristično golazen, tre-buščato duhovščino in civilno u-radništvo. Tisoče kmetov ni me-glo izhajati v takih razmerah in njihova posestva so šla na kam, lastniki pa po svetu za kruhom. Teh razmer so bili v veliki meri krivi ljudje sami, ker so v usta-vodajne in občinske zbornice vedno volili ljudi, ki niso imeli niti naj-manjše ljubezni do zatiranega ljudstva. Vsepopovod je prevlado-vala birokracija in duhovščina. Klerikalizem je imel veliko moč, ki je zase zahteval vse ugodnosti življenja in posvetno moč, ljud-stvu pa obljuboval boljše čas-po smrti.

Tudi v Ameriki se trudijo ti mi-sijonarski elementi pridobiti po-svetno moč v svoje roke. Masan pridigujejo o lepem življenju, o krščanstvu, a sami gledajo le na to, kako bi urinili svoje ljudi na odgovorna mesta.

Tudi med Slovenci imamo "mi-sijonarje," ki misijonirajo za kra-ljevino. Ti ljudje se silno boje, da bi naš narod prišel do resni-čne svobode, ki je mogoča le v je-goslovanski federativni republiki. To bi bilo prenevarno za njihovo komando nad ljudstvom. V mo-narhijah je za take ljudi vse lep-še polje. Ameriški Slovenci bi mo-rali spoznati trike takih ljudi in ki se morali pridružiti delu orga-nizacije, ki resnično zastopa prave narodne koristi. Z vso močjo bi se morali pridružiti delu za osv-bojenje našega naroda. Monarhija smo bili, razven duhovščine, če vsiti, in če se jo bo dalo odpraviti, jo odpravimo. Monarhija koristi dinastiji in dvorni kasti, za ljud-stvo je pa škodljiva. Za to imamo v zgodovini stotere dokaze.

Dolžnost ameriških Slovencev je, podpirati naše napredno demo-kratično časopisje. Listi, ki zastopajo naše koristi, ki se bore za svobodo, so vredni tiste naročni-ne, katero stanejo. Naše časopisje je tisto agitacijsko sredstvo, ka-tere-ga ne smemo zanemarjati.

Med delavstvom tega kraja na-zadnjaške Colorade se je tudi pri-čelo dvigati razredna zavest. Pri-čelo se je organizirati; bolj tedaj gre, ker so večinoma sami ino-zemski delavci iz italijanske vo-ladije, toda napreduje se vse eno. Nad njimi vlada ojni kralj iz New Yorka in vihti svoje izko-riščevalno šesto nad zaostali mi-sami. Upam, da tudi njemu priha-ja čas, ko bo obledela njegova moč, ko se bo tudi njemu zrušil njegov izkoriščevalni tron.

Pri volitvah v našem okraju se dosedaj vedno zmogovali veliki renemanti s kraljem olinega tra-sta na čelu, toda sedaj nas je to precej novih naselnikov iz drugih držav in nam bo morda mogoče pri prihodnjih volitvah situacijo spremeniti.

Po vsem svetu se svita in na po-vrže stopajo novi duhovi ljudskih zavesti.

Pozdrav vsem bratom in sestram in ostajem vaš stari brat S. N. P. J.

Pastir.

Razno iz inozemstva.

LOČITEV CERKVE OD DRŽAVE V RUSIJI.

Petrograd, 7. febr. — Sovjet je izdal naredbo, podpisano po Leninu in ostalimi člani boljševiške vlade da za absolutno ločitev cerkve od države. Pravoslavna cerkev v Rusiji izgubi s to naredbo vse dohode, ki jih je prej dobivala od države in vsa cerkvena posestva postanejo lastnina republike. Najbolj so prizadeti samostani s svojimi ogromnimi zemljišči, katerih je mnogo v Rusiji; izvesta pa so verska društva, ki lahko obdržijo omenjena posestva za izvrševanje verskih obredov.

Verska svoboda je zajamčena vaskomur, toda cerkev ne sme se vtikati v družabni red, omejevali pravice posameznikov niti voditi nobene politike. Verna ne sme nikomur braniti opravljanja državljanjskih dolžnosti in verska prisega je odpravljena. Registriranje rojstev in porok bodo odslej opravljale civilne oblasti. Verski pouk v državnih in privatnih šolah je odpravljen.

Boljševiške oblasti so takoj uveljavile novo naredbo. Rdeča garda je zasedla samostan Aleksander Nevski v Petrogradu, toda meniti so se postavili v bran. Ukazali so zvoniti z vsemi zvonovi in klicati farane ter jih hujskali proti vojaštvu. Garda je streljala in en menih je bil ubit. Pravoslavni verniki so priredili demonstracije proti naredbi boljševikov in največja množica, ki je zbrala pred Kazansko katedralo. Na Nevskem Prospektu je bila tiptena parada duhovnikov, obloženih v svečeniških haljah, ki so nosili križe in svete podobice v rokah. Za njimi je korakalo majhno število vernikov.

Cerkveni glavarji izjavljajo, da niso proti temu, če se loči cerkev od države, protestirajo pa zoper zaplenbo posestev. Dr. Tikon, vrhovni patrijarh ruske cerkve s sedežem v Moskvi, je objavil anathemo (prokletstvo) nad boljševiki zaradi te naredbe.

Boljševiška vlada je objavila dolgo pojasnilo, zakaj je izvršila navedeni korak. Pravi, da je bila cerkev kot posestnica ogromnih zemljišč in poslopij del kapitalističnega sistema, ki je ravno tako izkoriščala mase, kakor posvetniki mogote. Cerkveno posestvo je zdaj lastnina ljudstva, ki si hoče naplačati prestane krivice. Verska svoboda ni omejena, dokler se cerkev ne vtika v državne stvari.

Kakšen utis bo imela ta naredba na priproste mase v Rusiji, se še ne ve. Poročevalec londonske "Times" pravi, da je ruska cerkev že davno izgubila kontrolo nad ljudstvom in mlajša generacija je v splošnem protiverska. Valed tega je pričakovati, da patrijarhovo "prokletstvo" ne bo imelo posebnega vpliva.

Leti in Estoni za samoodločevanje.

Petrograd, 7. febr. — Zastopniki letskih socialistov so poslali protest proti trditvi Nemcev v Brest Litovsku, da so Leti že izrekli željo za ločitev od Rusije. Leti zahtevajo, da Nemčija izprazni letsko ozemlje in prepusti prebivalstvu svobodo samoodločevanja.

Enaka zahteva je prišla od zastopnikov iz Estonije, ki hočejo, da dobe prebivalci okupirane provinc in otokov Oesel in Dago neovirano priložnost za samoodločitev svoje usode.

Mirovno pogajanje v Brest Litovsku končano. Kajzer grozi z ofenzivo.

London, 7. febr. — Mirovno pogajanje v Brest Litovsku je popolnoma končano in Nemčija zdaj grozi z militaristično kampanjo, da prisili boljševike na svoje mirovne pogoje. Konferenca se je razbila radi prepira o stališču ukrajinskih delegacij.

Današnje vesti iz Rusije in Nemčije jasno kažejo, da so junckerji v Berlinu pregovorili kajzerja, da s pogajanjem z boljševiki je mir nemogoč in da je treba karolizirati z orožjem. Nemčija menda namerava poslati ultimatum v Petrograd z zahtevo, da morajo boljševiki izbrati med kajzerjevimi pogoji ali nadaljevanjem vojne. Ako boljševiki zavrnejo ultimatum, bo premirje končano in nemška armada bo prišla s sovražnostmi.

Z druge strani javljajo, da bo Nemčija poskusila še z eno sejo v Brest Litovsku, ki bo vsakakor zadnja, če se ne reši sporno vprašanje z Ukrajinci. Spor je nastal, ko so ukrajinski boljševiki poslali na konferenco nove delegate z izjavo, da so oni pravi zastopniki ljudstva. Nemci in Avstrijci, ki so s staro ukrajinsko delegacijo malone že sklenili mirovno pogodbo in ki komaj čakajo, da dobe potrebno žito iz Male Rusije, nočejo priznati novih delegatov. Pooblaščenec petrogradske vlade so pa izjavili, da se ne pogajajo, dokler centralne države ne priznajo nove ukrajinske delegacije.

Petrograd, 7. febr. — Vojaška sekcija delavsko-vojaškega sveta v Moskvi je večeraj na velikem shodu sklenila, da ruski proletarijat ne more sprejeti pogojev Nemčije in pozivlja vrhovno oblast sovjeta v Petrogradu, da se mora takoj organizirati prostovoljna socialistična armada v obrambo republike.

Boji na Finakem in s kozaki.

London, 7. febr. — Iz Stockholma poročajo, da je bila v tork premagana finska in ruska rdeča garda po dvanajseti bitki in general Mannerheim, poveljnik finske bele garde, je okupiral mesto Uleaborg in zajel veliko zalogo streliva in topov. Bela garda je vzela tudi Tammersfors, sto milj severozapadno od Helsinkforsa.

Kodanj, 7. febr. — Iz Berlina javljajo, da veliki knez Nikolaj Nikolaevič, bivši vrhovni poveljnik ruske armade pod carjem, podpira kozakaškega generala Kaledina, ki ima baje 150.000 mož v civilni vojni proti boljševikom.

V NEMČIJI SO SE DELAVSKI NEMIRI.

Washington, 7. febr. — Vlada je dobila informacije, da se delavski nemiri v Nemčiji še ponavljajo. Delavci organizirajo protestne demonstracije proti nezadovoljnim obdobjem, ki jih izrekajo vojna sodišča proti stavkarskim voditeljem.

Srbski tiskovni biro je objavil informacije, ki so jih sporočili srbski ujetniki, kateri so ušli iz nemškega ujetništva, da se stalno dogajajo krvavi konflikti med policijo in izstradanimi ljudskimi množicami v Nemčiji.

Haag, 7. febr. — Berlinaki "Vorwarts" javlja, da je vlada suspendirala časopise "Die Post", "Deutsche Tageszeitung" in pet drugih konservativnih listov, ki so objavili podrobnosti iz obravnave proti socialističnemu poslanec Dittmannu pred vojnim sodiščem. Dittmann je dobil pet let trdnjavske ječe valed obtožbe, da je štrajkarje pozival na upor proti vladi.

London, 7. febr. — Po vesteh iz Amsterdama je poslanec socialistične manjšine v bavarskem deželnem zboru Segitz nazval zadnjo stavko "svarilno znamenje" in opozarjal nemško vlado, da ta znamenja ne bodo nič pomagala, ako se vlada ne zmeni za nje in v vozi svojo bariko naravnost proti plavajočemu ledeniku, kakor kapitan parnika "Titanic".

Bistri opazovalci na Angleškem so mnenja, da stavka ni bila za stonj in da je militaristični sistem v Nemčiji kolikor toliko omajal valed velikega delavskega izbruha v zadnjem tednu.

Ameriške vesti.

VLOMILEC UBIT.

Pleasant Hill, Mo. — Ward Roush je vstrelil neznanega vlomilca, ki je pri vladu nevarno ranil njegovega brata Marion Rousha.

Oblasti menijo, da je isti vlomilec, ki je ustrelil S. D. Nekona, mestnega maršala v Pleasant Hillu, ko ga je zasačil pri vladu v prodajalno.

STAVKI ODVEMENI.

Washington, D. C. — Delavski department poroča, da se je spor med 500 delavci in American Locomotive kompanijo rešil ugodno. Spor je bil poravnat, ne da bi prišlo do stavke.

Ravnatoko ugodno je bil rešen spor med železniškimi pisarniški in uslužbeni na Wabash železnici in železniško družbo, dasiravno so uslužbeni zagrozili s stavko.

KROMPIR GNILJE V KLETKE, FARMARJI PA ČAKAJO NA VIŠJE CENE.

South Bend, Ind. — George Butabuch, komisijski trgovec, pravi, da v severni Indijani gnije na tisoče bučljjev krompirja v kletih in shrambah, ker farmarji niso hoteli v jeseni prodati krompirja po prilični ceni. Zdaj čakajo, da pride zanje žetev kot spomladi v letu 1917, ko je bil krompir po \$4 bušelj. Po izjavi Butabucha ni iz okraja St. Joseph niti četrtinka krompirjevega pridelka prišla na trg.

ZNAN ADVOKAT IMENOVAN SENATORJEM.

Boise, Idaho. — Governor Alexander je imenoval John F. Nugenta senatorjem, da zavzame mesto v senatu za pokojnim senatorjem Bradyjem.

Nugent je zagovarjal Moyerja, Haywooda in Pettibona, ki so bili kot odborniki Zapadne rudarske zveze (Western Federation of Miners) obtoženi, da so povzročili umor bivšega governorja Stenberga. Obtoženci so bili oproščeni in Harry Onchard, golo orodje rudniških interesov, je priznal kasneje, da je izvršil umor.

ZDRAVSTVENE RAZMERE V VOJAŠKIH TABORIH SE OBRAČAJO NA BOLJŠE.

Washington, D. C. — V vojaških taborih narodne armade in milice je v tednu 25. januarja umrlo sto osemdeset vojakov. Število smrtnih slučajev se je v primeri s prejšnjim tednom znižalo za šest in dvajset. V milici so se smrtni slučajevi povišali za petinajst, v narodni so se pa znižali za eden in štirideset.

Za pljučnic je umrlo 118 vojakov, in sicer odpade na milico sedem in štirideset slučajev, na narodno armado pa eden in sedemdeset. Meningitis je tirjala dva in trideset človeških življenj.

Poročilo vrhovnega armadnega zdravnika dostavlja, da se zdravstveno stanje v taboriških obračaja na boljše.

FARMARJE SVARE PRED POPLAVO.

Indianapolis, Ind. — J. H. Armstrong, lokalni meteorolog v službi poljedelskega departmanta, je obvestil predsednika okrajnega obrambnega odbora, da naj farmarji, ki imajo živino v dolini White Riverja, skrbijo za njeno varnost, ko se prikaže prvi znaki, da se je pričel sneg tajati in nastane poplava.

Če se prične sneg tajati čez noč, tedaj bo voda zapustila bregove manjših in večjih rek in poplavlja nizek svet. Živina bo prišla v nevarnost, da vtone.

TULSANSKI MEŠČANI PRAVIJO, DA ROOSEVELTA INTERIRAJO KOT JAVNO NEVARNOST.

Tulsa, Okla. — Meščani v Tulsi podpisujejo petico, v kateri apelirajo na predsednika Wilsona, da internira Roosevelta za dobo vojne kot "javno nevarnost". Gibanje je prišel F. G. Scott, dobro znan oljni operator.

V petici pravijo, da hočejo kronični političarji omajati za upanje ljudske mase v predsednika Wilsona, da sebe oglašajo in imajo privatne koristi na račun javne varnosti, radi tega priporočajo petenti predsedniku Združenih držav, da internira Theodore Roosevelta kot "javno nevarnost" za dobo vojne.

IJEZA KULIS BURŽOAZNIH POLITICARJEV.

Washington, D. C. — Republikanski kongresnik iz Pennsylvanije je razočaran, radi nastopa William S. Sprouna, ki hoče postati republikanski kandidat za governorja. Največji glavobol povzroča republikanskim političarjem vprašanje prohibicije in ženska volilna pravica. Sproun je menda za lokalno prohibicijo, in to dela mnogim republikanskim političarjem skrb, češ, da bodo zmagali demokratje, ki bodo izkoristili položaj.

Buržoazni političarji menda smatrajo za socialno vprašanje največje važnosti: Kaj naj ljudje pijejo?

Razumevanja za socialna vprašanja se tako ni bilo nikdar najti pri profesionalnih političarjih.

FARMAR OBSTRELIL DVA FANTA V ZMOTI.

Noblesville, Ind. — Farmarju Bernard Darbinu se je zdelo, da so tatovi ulomili v njegov kokušnjak. Telefoniral je farmarju Charlesu Alu, da naj pride na pomoč, da ujameta tatove. Ale se ni počutil dobro in poslal je svojega 20-letnega sina Harryja in Darrell Coxja, da ulovita tatove.

Fanta sta se približala do sto čevljev farmi, ko ju je Darbin vprašal, kdo sta. Povedala sta imeni, farmar ju najbrž ni razumel in oddal je nanju dva strela.

Harry Ale je izgubil oko, njegovi zobje so odstreljeni, njegov obraz je razoran od svinčenih zrn. Cox ima razstreljeno desno roko pod komolecem v desni strani ima pa do dvajset svinčenih zrn.

LETALEO PONEBREČIL.

Houston, Tex. — Wyles B. Bradley, letalski vajenec, je padel iz visočine 30 čevljev na tla. Eksplozirala je posoda za gazolin in Bradley je bil takoj zavrt v plamen. Mogoče bi nezgoda zanj končala brez poškodbe, da ni eksplozirala posoda za gazolin.

FARMARJI NA ZAPADU NIČAJO SEMENA.

Washington, D. C. — Kongresnica gđ. Rankin je priporočila, da poljedelski departament pomaga farmarjem v Montani s semenom. Žitnega semena primanjkuje in okoli 60 odstotkov farmarjev je brez njega.

Naznanilo.

Waukegan-North-Chicago, Ill. — Naznanjam članom socialističnega kluba št. 45, J. S. Z., da se prihodnja seja vrši dne 10. februarja v prostorih Slovenske narodne čitalnice ob 2. popoldne.

Paul Peldaj, tajnik.

IŠČEM.

slovensko ali pa hrvatsko služkinjo, za delo v kuhinji. Plaša po dogovoru. Izglasite se osebno ali pa pisмено na naslov:

Andrej Kalčič, 2501 So. Adams Street, PEORIA, ILLINOIS.

NAFREDNEK.

"Prosveta" piše za blagestanje ljudstva. Ako se strinjate s njenimi idejami, podprajte trgovca, ki oglašajo v Prosveti. V zalogi imam vse za vsakdanje potrebe, ne po smerni ceni.

ANTON KORNIK, Hermine, Pa.

POZOR ČITATELJI!

ZANIMIVE KNJIGE:

Cesarjevič Rudolf ali Nvijenje na avstrijskem dvoru 75c
Hipnotizam 35c
Vodišča Johanes 30c
Naročite pri Otto Feadir, Box 344 E. 86th St., New York, N. Y.

Pradodje so vživali zeliščni čaj.

Sok zdravilnega listja, lubada, cvetja, rastlin, zelišč, korenin in jagod — izbranih v lepem suhem in gorkem vrenemu so sestavina naravnega zdravila za mlade in stare. Ako si izčistite vaše notranje organe na ta način, gotovo preprečite zbiranje strupenih plinov, ki povzročajo bolezni.

Oeta Mollingerjev slovit čaj povzroča to dobroto. To pomaga jetram, oblitim, mehurju, ledolu ali v krvi. Je sovražnik zaprtine in tudi nervoze in glavobolov. Vsak kdor ga vživa pri mladih in starih, ker je brez vsega alkohola, in drugje. Prineseni zavitek stane le \$1.00. Pišite le danes in priložite \$1.00 v gotovini, znanhkah ali pa v Money Order.

Pošljite 10 centov več ako želite zagotoviti pošiljatev. Če hočete vam ga poslati na poštno povzeto, plašate kadar sprejmete na (C.O.D.)

MOLLINGER MEDICINE CO., 24 Mollinger Bldg., 14 East Park Way, (N. S.) Pittsburgh, Pa.

Slovenska Narodna

Ustanovljena 9. aprila 1904.

GLAVNI STAN: 2657-59 SO. LAWNDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.

Podporna Jednota

Lahor. 17. junija 1907 v dr. Illinois.

UPRAVNI ODBOR:

Preddnik: John Vogrič, box 290, La Salle, Ill.
I. Podpredsednik: J. Bratkovič, R. F. D. 4, box 96, Oltard, Kans.
II. Podpredsednik: Josef Kubelj, 9489 Ewing Ave., So. Chicago, Ill.
Tajnik: John Verderbar, 2708 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
Blagajnik: Anton J. Terbevec, P. O. Box 1, Cicero, Ill.
Zapisnikar: John Moles, 4008 W. 31st St., Chicago, Ill.

NADESOBN ODBOR:

Jože Ambrožič, 351 box, Ocasburg, Pa.
Paul Berger, 741 — 1st St., La Salle, Ill.
F. S. Taucher, 674 Ahsay Ave., Hockingsburg, Wyo.

POROČNI ODBOR:

Antos Hrant, 811 — 26th Ave., New Duluth, Minn.
Jože Nadišek, box 433, Smithton, Pa.
Rudolf Pieterlet, 436 box, Bridgeville, Pa.
Jakob Miklavčič, L. Box 3, Wilkes, Pa.
M. Petrovič, 14515 Hale Ave., Collingswood, O.

UREDNIK "PROSVETA":

Jože Zavrtanik.

VRHOVNI NADAVNIK:

F. J. Kera, M. D., 6202 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

VSE DENARNE ZADEVE IN STVARI, ki se tičejo gl. upravnega odbora in S. N. P. J. naj se pošiljajo na naslov:

JOHN VERDERBAR, 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

PRITOŽBE GLAVNEGA GENERALNEGA POSLOVANJA se pošiljajo na naslov:

JOŽE AMBROŽIČ, Box 351, Ocasburg, Pa.

ZADEVE PREPRIČLJIVE VERNINE, ki sta jih rešili prva in druga instance, se pošiljajo na naslov:

ANTON HRANT, 811 — 26th Ave., W. New Duluth, Minn.

VSI DOPISI, razprave, članki, naznanila itd. na "Prosveto" se pošiljajo na naslov:

UREDNIŠTVO "PROSVETA", 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Illinois.

VSE UPRAVNIŠKE STVARI, naročila, oglaš., se pošiljajo na naslov:

UPRAVNIŠTVO "PROSVETA", 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

V korespondenci s tajništvo S. N. P. J., uredništvo in upravljanje "Prosvete" ne rabite imen uradnikov, marveč napisite naslov, ki je to vedno, ako želite, da bo vsaka stvar hitro rešena.

Seje glavnega upravnega odbora se vršijo vsake pety ure in tretji četrtak v mesecu. Začetek ob eni uri popoldne.

DR. JOS. V. GRAHEK

edini slovenski zdravnik in ranocelnik v Pennsylvaniji. Zdravi vse otroče, ženske in moške bolane.

Uradne ure so: 10 ure jutraj do 2 ure popoldne.

Bell Telephone Cedar 2388.

843 E. Ohio Street, N. S. PITTSBURGH, PA.

Liniment.

Za dobro in uspešno domačo rabo bi morala vedno imeti to zdravilo vsake družine, kajti to zdravilo kmalu odpravi bolečine v prsih, v križu, v kolku, ali kjerkoli si le boš, če so te boleline nastale valed revmatizma, ali prehlada.

Severa's

Gothard Oil

(Severovo Gothardsko olje) je znano kot izborna mazilo pri zdravljenju revmatizma, okorjenosti udov, artrobole in krčev. To je zelo uspešen lek, kojega naj bi imela pri rokah vsaka družina. Natančna navodila ob označeni na steklenici.

Cena 30 in 60 centov.

Na prodaj v vseh lekarnah.

W. E. SEVERA CO., CEDAR RAPIDS, IOWA.

PROF. DR. MULLIN

ZDRAVNIK — SPECIALIST ZA SLOVENCE

411-4th Avenue (NA SPROTI POSTE) PITTSBURGH, PA.

Dr. Koler

SLOVENSKI ZDRAVNIK

636 Penn Av., Pittsburgh, Pa.

ELEKTRIČNA PREGLEDBA Z X ŽARKI.

Stari in skušeni zdravnik, s 33 letno prakso. Zdravi uspešno in hitro vse bolezni, pluća, želodec, obisti, trigarje, nervoznost, krvne bolezni, kakor tudi druge bolezni možgani. Odpravi vsako bolezen katero prevzame v svojo oskrbo. Uporablja najboljša evropska, ameriška in edinstveni delov sveta zdravila. Nihče cene. Nasyet brezplačno. Tole pregled popolnoma jamen. Pri meni se zdravi veliko število Slovencev. Uradne ure od 9. jutraj do 8. večer, ob nedeljah samo od 10. do 2. popoldne.

NORTH SIDE STATE BANK

ROCK SPRINGS, WYO.

IMA KAPITALA IN REZERVE \$100,000.00

Je izredno pripravljen in opremljen za poslovanje s SLOVENCMI, HRVATI, SLOVAKI in drugimi SLOVANI.

Mi pošljite denar vaših prihodov in stare denarjeve po najnižji ceni. Plačujemo i odoletno obzračje na bančni vlogi. NAPOVEDNA INSTITUCIJA.

NE DA SE PREVARITI!

Veseloigra v treh dejanjih.

Spisal Etbin Kristan.

(Pravice postulat in prevoda pridržane. Za pravice upravičeno se je obrnilo do uredništva "Prose.")

(Mladost)

Skopec: I, to, to! Kdo pa je skopuh? To bi me bilo sram.

Bučar: Saj ti verjamem. Ti gledaš le na cent, skop pa nihi.

Spela: Kam pa bi s temi praznimi besedami? Povej rajši — v tebi je vendar nekaj trgovskega duha, kaj ne?

Bučar: V meni? Tega ti pa res ne bi bilo treba vpraševati. Vrabci na strehah —

Spela: Da, vrabci na strehah živkajo, da si najpametnejši med nami. Ampak njihovega jezika ne razumem. Oni pa mojega ne.

Bučar: Več pa vendar, da nisem bedak.

Spela: Mislim si že. Drugače ne bi imel toliko na strani, kolikor imaš.

Bučar: Kaj kdo ve, koliko imam na strani?

Spela: Štela nisem tvojih tisočakov in jih ne bom — Ampak ti boš nemara tudi vedel, kaj je najpametnejše, kadar si je človek par centov odtrgal od ust.

Bučar: O — tako?

Skopec: No tako, tako. Drugače človek ne pride do ničesar, kakor če si trga od ust.

Bučar: Mhm. Koliko sta si pa natrgala?

Spela: No, veliko ni. To si sam lahko misliš. Šeststo tolarjev s — tem bi rada kaj začela.

Bučar: Saj imata trgovino.

Skopec: To, to imava.

Spela: Kaj bi s to branjarijo? Če kupiš kaj več blaga, ti le tam leži, da se izpridi. Ti bi vendar lahko kaj vedel.

Skopec: Saj so take reči, take reči, ki nosijo obresti.

Bučar: Obresti dobiš, če daš denar v banko.

Spela: Kaj bi tisto! Tri tolarje od sto!

Bučar: Zdaj razumem. Malo popekulirala bi rada.

Skopec (prepaden): Kaj?

Spela: Ne takega, čer se denar lahko zgubi.

Bučar: Ti bi rada gotovo, pa veliko, kaj?

Takole da bi te potem vzeli Rockefeller?

Spela: Še! Jaz ne mislim na možitev.

Bučar: E, na uamostan pa menda tudi ne. Če hoče ženska v kloster, ji ni treba denarja.

Spela: Samostan, to bi bilo kaj zate, pa nuni, kaj?

Bučar: Pojdi, pojdi, Špela! Tak pa tudi nisem kakor Turek.

Spela: O, vsi možiki so enaki, zato se pa tudi ne maram možiti.

Skopec: Tako govori zmirom, tako. Pa kako bi bili vsi enaki?

Spela: Kako neki? Dokler nastavljačo limanice, so vsi kakor med, kadar obsedi tičica, pa nespkrat spozna, da je še na tisoče ženske na svetu.

Bučar: Ti pa res misliš, da je Evo Bog ustvaril, Adama pa hudič. Saj ni res, da smo sami črnjaki. Nekaj nas je že stanovnih.

Spela: No, saj ne pravim. Ampak kakšnega tepea imeti vse življenje v hiši...

Bučar: Čemu pa tepea? Tako deklet kakor Ti se dobi pametnega.

Spela: Jih ni veliko.

Bučar: Veliko jih res ni. Najde se pa vendar kateri.

Spela (vzdihne): Kjer je kateri, se mu pa že obešajo druga dekleta, že taka, da ga zmešajo in da zapravi svojo pamet sanje.

Bučar: Ho, Špela! Kaj misliš, da si da pameten mož zavezati oči?

Spela: Pa še kako si jih da! Zvita ženska zna iz najmodrejšega napraviti norec. Poznam jih, poznam. (Vzdihne). Še tebi se bo zgodilo kaj takega.

Bučar: Meni? Zakaj meni?

Spela: Okrog prsta te bo ovila. Garal boš zanj kakor konj, ona pa z drugimi tvoj denar zapravljala.

Bučar: Ona? Katera?

Spela: I, saj nič ne rečem, saj le tako pravim. Jaz nikogar ne obrekujem. Ampak to že pravim: Taka, ki se ti bo prilizovala, je gotovo hinavka.

Bučar: No, morda kakšna divja gos. Ampak če bi bila omikana dekle.

Spela: Omikano dekle? — (Se udari po čelu.) Tony! Da si ti tako kratkovidni! Taka, ki je omikana, ta šele malo! Vprčo tebe to bo goljufala pa še vedel ne boš, kaj se godi.

Bučar (holjimboli dvomljivo): Kako da gledaš tako črno? To vendar ni mogoče.

Spela: Kar poskusi. Saj lahko dobiš omikano. Ti že; to vem. Pa se sam prepričaj. Kaj pa se pravi pri takih ženskah omikano? Da zna najprej sebe namazati, potem pa še moža. Le poskusi! Ampak šal mi te bo vendar, kadar bo prepozno.

Bučar: Tebi, Špela?

Spela: Saj se vendar pozna. In — takole — za neumnega te tudi nikoli nisem imela. Ampak jaz ne nastavljam možkim pasti. To ni moja navada.

Skopec: Ne ne ne! To še jaz lahko potrdim.

Spela: Jaz bi tudi lahko izgledala kakor omikana punca. Kaj pa je treba za to? Nekaj cunj obesi človek nase, malo se pobarva in polkropi, pa malo spaci pri govorjenju, pa imaš grofice.

Bučar: Če je ženska za to — že verjamem. Več, če je ženska lepo opravljena in se zna lepo obnašati —

Spela: Kajpada vem, da vam to zmeša pamet.

Skopec: Ne vsem, Špela, ne vsem! (Zaspan je; polagoma zadremuje).

Spela: Tistim seveda ne, ki nimajo nič pameti. Pa kdo Tebe kaj vraša?

Bučar: Pasja capa! Če te takole gledam Špela, pa bi te res rad videl gosposko opravičeno. Ni zlodej, da ne bi še marsikatero posekala!

Spela: To mi ne beli glave, več. Če ima kdo le moje cape rad — good bye!

Bučar: To imaš prav. Ampak glej, če te ima kdo rad, bi se vendar tudi s teboj postavil, posebno kadar pride v družbi, kjer gledajo na človeka.

Spela: Pa ne, da bi me hotel Ti kam peljati?

Bučar: Zakaj pa ne? Jaz ne bom vedno tičal tukajle med čevljarji in zidarji.

Spela: Saj ne pravim, da boš. Ampak če prideš med kakšno gospodo, ne pojdem jaz s Tabo.

Bučar: Zakaj pa ne, Špela?

Spela: Pojde že kakšna druga, kakšna omikana.

Bučar: Nič ne govori, Špela. Če prav premislim, mora človek imeti svojo pamet na vajetih. In kar si prej pravila o omikanih —

Spela: Lagala se nisem, Tony. In ne ponujam se tudi nikomur ne. Ampak škoda bi te bila, če bi te kakšna navihanka ovijala okrog prsta.

Bučar: To ne bi bilo tako lahko. Prav pa imaš, če praviš, da si si pametno nakopavati sitnosti. Pa jaz sem sploh le tako govoril. Zaročen in vezan nisem nikjer. Ti si mi bila pa pravzaprav vedno všeč.

Spela: O kajpada!

Bučar: Če ti pravim! Kaj pa, če bi se midva kaj pomenila, Špela?

Spela: E no, Tony, to ni nič. Taka reč ni šala. In jaz sem sama sebi predobra za šalo.

Bučar: Kaj, za šalo! Tak pa že nisem, da bi se norčeval iz dekleta kakor ti!

Spela: Veš, kar odkrito ti povem: Ti bi mi bil morda že všeč. Ampak do tega trenutka se še zmenil nisi zame, in da bi prišla ljubezen kar tako, kakor da zaživljaš, tega ne verjamem. Ljubezen pa mora biti. Posiljenega zelja ne maram.

Bučar: Ljubezen! Seveda mora biti ljubezen. Kako pa moreš vedeti, da te nisem imel že prej rad?

Spela: Ti? — Ne ne, tega ne verjamem.

Bučar: Ja — rane pač nimam, da bi mogla prist položiti vanjo. Kaj naj ti pravim? Všeč si mi in če bi bil jaz tebi všeč —

Spela: E, všeč! Ne pravim, da mi nisi všeč. Zakaj mi ne bi bil? Ampak drugo si počel. Zato je boljše nič ne začeti, kakor da bi si pozneje delala težko sree. Glej, in nazadnje bi še mislil, da sem zato prišla sem.

Bučar: Kako? bi to mislil! Saj si povedala, po kaj si prišla.

Spela: Kajpada. In zdaj klepečeva, pa ava skoraj pozabila. Na, glej, Šimon je že zaspal. Križ božji! Kadar sede, pa že zaspi.

Bučar: Saj ni bilo škoda, Špela. Še prav je bilo.

Spela: No, le pusti ga še malo. Veš, to je pravzaprav tako. Par tolarjev sem si sama pribrala, pa mu jih ni treba šteti. Zdaj mi pa povej, če veš, kaj bi se pametnega začelo, da bi kaj nelo.

Bučar: Hm, nekaj mi gre po glavi. Vsakemu ne bi povedal. Ampak tebi —

Spela: Povej, povej, pa se ne obotavljaj.

Bučar: Koliko bi pa vložila?

Spela (se ozre, če Skopec še spi; potem polglasno): Takole — tisoč tolarjev.

Bučar: Tisoč. To je denarček. No, morda pojde. Jaz kupujem zdaj sam nekatere delnice. Če jih ima Želod še toliko, bi jih vzel še zate.

Spela: Ali je to dobra reč?

Bučar: Seveda je. Kakor zlato. Veš, Špela, na glavo, nisem padel. Tako sem se šemil, kakor da norim za Fany.

Spela: Oh, saj sem vedela!

Bučar: Nič ne bodi ljubosumna, Špela. To je le moja zvljaka. Želod misli, da vzamem njegovo punco, in tako sem gotov, da me ne opehari.

Spela: O, ti si res zaljubljen vanjo!

Bučar: Kaj še, Špela! Glej, to dekle ni vajeno nobenega dela.

Spela: Seveda ni. Same drage cape bi nosila in čas zapravljala, ti bi se pa lahko vbilal zanj.

Bučar: Torej vidiš, da ni zame.

Spela: Tebi je treba pridne roke.

Bučar: Take, kakršna je tvoja, Špela.

Spela: Pustiva zdaj to. Pametno se zmeniva.

Bučar: Saj to hočem.

Spela: Torej misliš, da so tiste delnice dobre?

Bučar: Morajo biti. Zlato ne more izgubiti cene. Največ ljudi je obogatelo z zlatom. In jaz vem, da čaka to tudi mene.

Spela: Kako pa veš?

Bučar: Ali verjameš v prerokovanje?

Spela: Kakor se vzame.

Bučar: Ali znajo ciganke prerokovati?

Spela: Ciganke že znajo.

Bučar: Špela, meni je prerokovala srečo. Nič ne bi verjel, ampak v meni je nekakšen glas, ki mi vselej pove, če je prav ali ne.

Spela: Zato imaš toliko sreče.

Bučar: Vidiš, to je moja pamet. To dela srečo. Tudi za Želodove papirje mi pravi ta glas, da prinese bogastvo. Glej Špela, tebi ga tudi privoščim.

Spela: To bi že bilo, če je še stvar zanesljiva.

Bučar: Nič se ne boj. Kaj pa misliš, kako dela Rockefeller?

Spela: Kaj tudi tako?

Bučar: Kajpada! Z motiko si ni nakopal svojih biljonov. Le name se zanesi, Špela. Kadar pride Želod, ga še enkrat preizkusim na svoj način, pa če se prepričam, da so tisti papirji dobri, jih kupim zame in zate. Le počakaj, kako imenitno se nama bo še godilo!

Spela: Pa mi telefoniraj, če bo treba. Denar ti lahko vsak čas prinese. Zdaj pa zbujda tega zaspanca. (Potrese Skopec): He, dan je!

Skopec (še v sanjah): Za tri tolarje gor, te te! Za trrti — hehe — če je že vse drago —

(Dalec sledi).

Kraljica Dagmar.

Zgodovinski roman. Spisal Benoš Trebinsky.

DRUGI DEL.

V ZEMLJI KRVNIH SORODNIKOV.

(Nadaljevanje.)

Kmetje so sicer zmagali, toda vitez je s kakimi peterimi slugami vendar odvedel očeta Dobrogošta in ga z debelim konopcem privezal za rep svojega konja...

V ti vasi je ostal križ nedotaknjen, vsaj za danes; tukajnji prebivalci niso hoteli, da bi jim Nemci iz zlomljenih kosov kovali okove.

O koleni tega leta so ostale skoro po vsi Bodrski zemlji stene kristjanskih svetlišč sivo okajene, in nad njimi se temni oblaki niso hoteli niti ganiti, kakor bi bila to pošast, ki pričakuje še drugih — mnogo drugih žrtev!

Zdelo se je, kakor da se hoče delo starega Niklota res posrečiti. Nemški gradovi so bili zapuščeni, poganskih duhovnov povsodi, kamorkoli je pogledalo oko, kakor da so z žrtvenikov oživele kosti nekdanjih žrečev. Križi so izginili, dedi in hišni bogovi so zopet brez strahu zavzeli svoj prostor po ognjiščih...

Bodrei so dvignili svoje glasove silneje in silneje, njih prsi so dihale prosteje, njih obličja so bila vzradoščena, pogledi pomajeni... Zdelo se je, da se vračajo pretekli časi, ko je bila vasa dežela prosti sovragov, ko je bilo vse polno svetih, polno kristalnih studencev, ko je letelo po okolici sokolov kakor dandanes vran, ko so stari bogovi blagosiljavali zemljo, da je dajala množico žita, ko so blagosiljavali tudi živino, da je prinašala obilno korist...

Le utrjena mesta s škofovskimi stolci so bila podobna ostrovom, na katerih stoji križ, in okoli katerih besni morje z valovi, ki ga prete vsak trenutek poplavi z neizmernimi množicami voda. In tako sta bila okoli in okoli dva ali trije gradovi s tremi ali štirimi nepremagljivimi utrdbami.

Le temni oblaki se niso hoteli ganiti; dan za dnevom so bili podobnejši pošasti, ki čaka kakor v brlogu, da se o priležnem času vrže na plen.

V.

Na bregu Vzhodnega morja je stalo kakih petdeset mož.

Pred nekoliko trenutki je priplavala sem ladja z nekolkimi brodniki, ki so kakor strelce pokakali na suho.

To so bili Slovani, in moške na bregu njihovi rojaki.

Najstarejši izmed brodarjev je komaj dihal.

"Na morju se belijo jadra... Neobičajno hitro veslajo! — Kolikor smo mogli spoznati, so Danci."

"Koliko ladij more biti?"

"Kakih deset!"

"In koliko mož v vsaki?"

"Kakih dvajset!"

Mož, ki je vprašal, si je položil roko na čelo in premišljal.

Ob prvem pogledu je bilo v njem spoznanje Niklota. Niti za las se ni spremenil. Obkel se ni lepše. Še vedno je bil oblečen v starodavno nošo... Le usnjato opraje si je privzel. A na njem je bil sek pri seku.

Nato je vpril svoj pogled v daljavo.

Tudi sokol je sedel na njegovi rami. A hitro se je dvignil, krčlil v nedoglednosti in se izgubil nad vodami.

Brodniki niso niti ne dihal; ostali moške so tudi molčali...

Niklotove oči so se neprenehoma vpirale v stran, kjer so se strinjali oblaki z mokrimi valovi.

Za četrto ure je bil sokol zopet tu; a zdaj ni odletel, popolnoma brezskrbno je sedel svojemu gosposu na ramo.

"Kdaj so bili tukaj danski brodniki poslednji?"

"Pred letom, jasni gospod!"

"Niklot — razumeš?"

"Toda niti kamena niso pre-maknili, Niklot!"

"Tako! — Počakajmo jih! — Vendar napnite loka!"

Niklotov obraz je bil takoj iz-vršen.

"In z Vlnosti in Rostok naj pridejo vsi stražniki možkega spola..."

Za pčilo uro je že stalo kakih

dvesto mož na bregu, na morju pa je bilo že razločiti jadra jasnejše in jasnejše, spoznati je bilo mogoče že tudi obrise ladij, v katerih so se gibale visoke postave danskih brodnikov...

Ladje so plule počasneje in počasneje. Jadro za jadrom so potegnili skupaj...

Na bregu so že namerili proti njim, vsak mož si je izbral jedno glavko...

Na prednji ladji je stal danski vitez v popolni opravi, v njegovi roki se je belil prapor miru, a loki na bregu se niso zganili, v solnčnem svitu so se lesketale strelce, da so se solzile oči, bel prapor v vitezovi roki se je klavljal na vse strani.

Trije brodniki so se sklonili drug k drugemu in si nekaj poše-petali.

"Ali ga poznate?"

"Poznamo, Niklot!"

"Kdo je?"

"Vitez Estrichson..."

"Kaj hoče tukaj?"

"Iskat si gre nevesto!"

"V slovensko deželo?"

"Poznata se je dolgo časa..."

"In kje je nevesta?"

"Hi! bukovskega starosta..."

Nato so takoj omahnili loki, danske ladje so obstale ob bregu, in mladi vitez je priklonil glavo pred Niklotom ter povedal svoje ime.

Niklot se je prijazno ozrl na mladega Dancu.

"Ali me povabiš na svatbo?"

Niklot se je pri tem nasmajal, a smehljaj mu je na vraskovitem obličju samo zaigral in izginil hitreje, kakor vetrič, če se s svojimi peruti lahko zadene v obraz.

Tudi sokol na vojvodovi rami je zastrepel s svojimi krili.

"Čegav sin si — govori!"

Niklot je prijel mladega moža za rame in mu gledal naravnost v obraz, kakor bi hotel spoznati to že naprej.

"Sin očeta sem, po katerega žil-lah se pretaka knežja kri!"

Mladi vitez se je že pripravil na pot.

Polovica brodnikov je stala med tem že tudi na bregu.

Niklot pa se je postavil pred danskega ženina "iz obličja v obličje, iz očesa v oko."

"Niti za korak naprej, hlapče!"

"Ti se me drzneš pasovati, — po-ganaki suženj!"

Mladi vitez je potegnil meč. Niklot je hotel jeklo zgrabiti z roko, toda ni se mu posrečilo, jeklo ga je že zadelo med rebra...

Sveža vojvodina kri je pobarvala mlado obličje vitezovo...

Niklot je omahnil na zemljo, a ostal je pol vzravnal.

Med Bodrei in Danci je vladala nekaj trenutkov grobna tišina.

Vitez Estrichson je za prvi trenutek tudi prišel v zadrego; a ko so se hoteli Danci spoprijeti z Niklotovim možgom, je že govoril ranjeni vojvoda s temnim, globokim glasom...

Pri tem glasu je vsem zastala v žilah kri.

"Ali veš, proti komu si potegnil meč? — Nesrečno hlapče! — Ali veš, čegava kri ti je brizgnila v obličje?"

Mladi vitez je prebledel kakor bele pene, ki so se delale na bližnjih valovih.

"Ti si Prislavov sin... Nikdar te nisem videl, nikdar nisem o tebi kaj slišal, a poznal sem te takoj, — pri prvem pogledu — in veš, kdo je Prislav?"

"Sin Niklotov, ki je bil pred leti v tej deželi knez."

"In njegova kri je na tvojem meču!"

Stari vojvoda si je nato vpril belo glavo v dlan in se zagledal v tla. Nenadoma se mu je pričela glava vrteti, pred očmi so se mu delali velikanaki kolobarji, in njegove prsi so dihale, kakor bi se hotele vsak čas raztrgati.

Mladi mož se je sklonil k vojvodi, položil mu roko na čelo, gledal mu v obraz...

"Glavo Niklota je poslal Henrik Lev v dar kralju Valdemaru, da bi je pokazal vsemu narodu kot plen zmage. — Ali me čuješ, starče? — Kralj Valdemar je privoščil Niklotovi glavi mir. Pokopana je v Kodanju, moj pokojni oče je prosil kralja za njo."

Med Bodrei in Danci si ni nihče niti upal prosto dihati. Vsi so bili kakor da so pri tej prikazni okameneli.

"Ti si kajže pleme — pojdi! — Iz gada se ni še nikdar rodila globolca! — Večni bogovi!"

Kaj ste mi dali dočakati! Ti Svatovit, katerega slavi sem daroval celo svoje življenje... Ni so me mogli usmrtiti sovražniki,

vselej sem jim ušel — in da bi morala priti nad me lastna kri."

Starček je odrinil mladega moža z obema rokama od sebe, oči so mu izstopile izpod obrvi namanj za polovico...

Niklot se je trudil na vsi moč, če bo mogoče vstati. Nekoliko seljakov mu je pomagalo, toda skozi prebodo krzno mu je pretekalo več in več rdeče krvi...

Dva sta odhitela po pajčevine; to je baje najboljši sredstvo za ustavljanje krvi.

"Odpusti mi, starče... Odpusti... Zakaj si mi hotel zastaviti pot? — Nisem ti hotel storiti hudega..."

Bodrski starci so stiskali v pesteh akoro vsak drugo orožje, izrazi njihovih obrazov so svedočili, da bi se najraje vrgli na tujca, da jih zaženo v morje, in slišati je bilo še tudi mrmrjanje...

Niklot je preprečil njihov namen še o pravem času.

"Tako so hoteli bogovi. Njim pustite maščevanje..."

Tudi sokol, ki je krožil čisto nisko nad glavami nasprotnikov, je bil videti, kakor bi se zagnal temu mlademu možu najraje v obraz; a tudi on je razumel besede svojega gospoda...

"Plemeniti starček, jaz sem te ranil... Ali mi hočeš podati roko?"

Vitez Estrichson je pristopil čisto tik Niklota...

"Ven njegov obraz — tudi glas, kakor bi prihajal iz njegovega grla — pojdi — najino stvar poravnajmo bogovi."

Starček je sedel na kamen, za-rasten z mahom, in glavo zopet vpril v dlan...